

پیش بینی اضطراب دانش آموزان براساس رضایتمندی زناشویی و طرحواره های ناسازگار اولیه

والدین

Predicting Students' Anxiety Based on Marital Satisfaction and Parents' Early Maladaptive Schemas

Mahdijeh Sadeghian

Master's degree in Counseling and Guidance, Islamic Azad University of Yazd, Yazd, Iran.

Kazem Barzegar Bafrooei*

Associate Professor, Faculty of Psychology and Education, Yazd University, Yazd, Iran.

k.barzegar@yazd.ac.ir

Fahimeh Dehghani

Associate Professor, Faculty of Psychology and Education, Yazd University, Yazd, Iran.

مهدیه صادقیان

کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، یزد، ایران.

کاظمبرزگر بفروئی (نویسنده مسئول)

دانشیار، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

فهیمة دهقانی

دانشیار، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

Abstract

The purpose of this research was to predict students' anxiety. Students' Anxiety based on Marital Satisfaction and Parents' Early Maladaptive Schemas. The present research method is descriptive-correlation. The statistical population in this research included all students from the second to sixth grades of the 1st and 2nd districts of Yazd city in the academic year of 2022-2023 and their mothers, which, according to Morgan's table, numbered 384 by multi-stage cluster sampling method. They were chosen randomly. The students responded to the SPAS Primary School Children's Anxiety Questionnaire (SCAS, 2003) and their mothers answered Questionnaires the Enrich Marital Satisfaction (ENRICH, 1989) and Young's Early Maladaptive Schemas (YSQ-SF, 1988). The results of multiple regression showed that among the predictor variables, marital satisfaction was able to predict students' anxiety in a negative and significant way, and the schemas of emotional deprivation, abandonment, entitlement, obedience, and emotional inhibition were able to predict students' anxiety positively and importantly ($p < 0/05$). In total, these variables explain 90/7 percent of students' anxiety. According to the obtained results, the lack of marital satisfaction and the presence of primary incompatible schemas (Emotional Deprivation, Abandonment, Entitlement, Obedience, and Emotional inhibition) in mothers lead to anxiety symptoms in their children.

Keywords: Marital Satisfaction, Early Maladaptive Schemas, Anxiety.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اضطراب دانش‌آموزان براساس رضایتمندی زناشویی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه والدین بود. روش پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پایه دوم تا ششم ابتدایی ناحیه ۱ و ۲ شهرستان یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ و مادرانشان بودند، که براساس جدول مورگان، تعداد ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی انتخاب شدند. دانش‌آموزان به پرسشنامه‌ی اضطراب کودکان دبستانی اسپس (SCAS, ۲۰۰۳) و مادران آنان به پرسشنامه‌ی رضایت زناشویی انریچ (ENRICH, ۱۹۸۹) و طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ (YSQ-SF, ۱۹۸۸) پاسخ دادند. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد، از بین متغیرهای پیش‌بین، رضایت زناشویی، به صورت منفی و معنادار و طرحواره‌های محرومیت هیجانی، رهاشدگی، استحقاق، اطاعت و بازداري هیجانی به صورت مثبت و معناداری قادر به پیش‌بینی اضطراب دانش‌آموزان بودند ($P < 0/05$). در مجموع این متغیرها ۹۰/۷ درصد از اضطراب دانش‌آموزان را تبیین می‌کند. با توجه به نتایج به دست آمده، نبود رضایت زناشویی و وجود طرحواره‌های ناسازگار اولیه (محرومیت هیجانی، رهاشدگی، استحقاق، اطاعت و بازداري هیجانی) در مادران منجر به بروز علائم اضطرابی در فرزندانشان می‌شود.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، اضطراب.

مقدمه

اضطراب^۱، هیجان ناخوشایندی است که جزء جدایی‌ناپذیر زندگی طبیعی دوران کودکی محسوب می‌شود. میزان متوسط اضطراب دارای عملکرد تنظیمی است اما اضطراب دائم و بیش از حد باعث ناسازگاری، پریشانی و تداخل در تکامل کودک می‌گردد (احمدوند قلعه نو و علیزاده اصلی، ۱۴۰۰). میزان اضطراب در کودکان مقطع ابتدایی زیاد است و سیستم‌های آموزشی در تلاش هستند تا علل آن را شناسایی کنند (کارت^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). نشانه‌های اضطراب در سنین پیش دبستانی ظاهر شده و خطر مشکلات روانی مداوم را در بر می‌گیرد (مکلین^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). حدود نیمی از مشکلات مربوط به سلامت روان از جمله اضطراب قبل از ۱۴ سالگی بروز می‌کند. افزایش میزان اضطراب در گروه سنی کودکان و نوجوانان پیامدهای ناگواری چون حواس پرتی، اختلال در حافظه کوتاه مدت، کاهش کارآمدی پردازش افکار، امتناع از انجام تکالیف شب و اجتناب حضور در مدرسه را دارد (محقق و همکاران، ۱۴۰۰). اختلالات اضطرابی اصطلاحی گسترده است و از دیدگاه اسپنس^۴ و همکاران (۲۰۰۳) اختلالات اضطرابی در سنین کودکی شامل؛ هراس و ترس از فضای باز، اضطراب جدایی، ترس از آسیب فیزیکی، ترس اجتماعی، وسواس فکری عملی و اضطراب عمومی می‌شود. در صورتی که اختلالات اضطرابی در این سنین درمان نشود منجر به انزوای اجتماعی، کمرویی، عصبی بودن، اجتناب و کناره‌جویی از فعالیت‌های متناسب سن، مکان‌ها و موقعیت‌های مختلف می‌گردد (میکائیلی‌منیع و آب‌خیز، ۱۳۹۹).

محیط و جو خانواده نقش بسزایی در بروز و ظهور اختلالات اضطرابی کودکان دارد. از جمله عوامل تأثیرگذار بر جو خانواده، رضایت زناشویی^۵ والدین است. رضایت زناشویی یک مفهوم ذهنی است که منعکس‌کننده وضعیت روانشناختی معایب و مزایای افراد از ازدواج است. افراد زمانی رضایت زناشویی دارند که مزایا بیشتر از معایب باشد (ژانگ و لیانگ^۶، ۲۰۲۳). مفهوم رضایت زناشویی ابعاد مختلفی دارد این ابعاد از دیدگاه اولسون^۷ و همکاران (۱۹۸۹) شامل شخصیت، رابطه زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت، رابطه جنسی، ازدواج و فرزندان، اقوام و دوستان و جهت‌گیری مذهبی است (علی‌جان‌زاده و همکاران، ۲۰۲۳). رضایت زناشویی زوجین از مهمترین عواملی است که بر جو خانواده اثرگذار است، بر این اساس پژوهش جین یو^۸ (۲۰۲۳) نشان داد، زمانی که زوجین رابطه گرم و صمیمانه‌ای داشته باشند، فرزندان سازگاری بالاتری دارند و رشد شایستگی‌های اجتماعی در آنان افزایش می‌یابد. کمالی تبریزی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند، زمانی که روابط عاطفی مناسبی در بین زوجین و اعضای خانواده وجود نداشته باشد، کودکان مضطرب‌تر شده و دچار مشکلات رفتاری می‌شوند. انفیل^۹ و همکاران (۲۰۲۱) نیز روابط والدین با یکدیگر را از عوامل تأثیرگذار بر تحول جنبه‌های شناختی، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی کودکان دانستند.

علاوه بر تأثیر رابطه زوجین با یکدیگر، مشکلات سلامت روان والدین به خصوص مادر عاملی است که ارتباط بین سابقه تجربیات منفی دوران کودکی مادر و فرزندپروری منفی بعدی را تقویت می‌کند. طریقه رابطه مادر با فرزند و روش‌های تربیتی که برمی‌گزیند می‌تواند از عواملی چون طرحواره‌های ناسازگار اولیه^{۱۰} تأثیر پذیرد (سوجتا و استرزلکی^{۱۱}، ۲۰۲۳). طرحواره‌های ناسازگار اولیه الگوهای بسیار پایدار متشکل از خاطرات، عواطف، شناخت‌ها و احساسات بدنی در مورد خود و رابطه خود با دیگران است که در دوران کودکی ایجاد می‌شود و تا حد قابل توجهی ناکارآمد هستند و فقط با موقعیت‌های مرتبط با طرحواره خاص فعال می‌شوند که به نوبه خود منجر به تجربیات هیجانی منفی، مشکلات رابطه، پریشانی روانی و اختلالات سلامت روان می‌شوند (ویرا^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۳). طرحواره‌ها در ارتباط با پنج نیاز تحولی شامل؛ نیاز به پیوند و پذیرش، خودگردانی و عملکرد، محدودیت‌های واقع‌بینانه، خودجهت‌مندی، بیان خویشتن و خودانگیختگی به وجود می‌آیند و فرد باید از همان آغاز طی تحول خود این نیازها را در رابطه با والدین و محیط با موفقیت پشت سر گذارد. در صورتی که

1 . Anxiety

2. Carter

3 . McLellan

4 . Spence

5 . Marital Satisfaction

6 . Olson

7 . Zhang, & Liang

8 . JinYu

9 . Enfeal

10 . First Incompatible Schema

11. Sójta & Strzelecki

12 . Vieira

این پنج نیاز برآورده نشود از دیدگاه یانگ^۱ (۱۹۸۸) طرحواره‌های ناسازگار ایجاد می‌شوند (قاسمی و همکاران، ۱۴۰۱). یانگ (۱۹۸۸) ۱۸ طرحواره را براساس ۵ خواسته هیجانی برآورده نشده شامل؛ حوزه بریدگی و طرد^۲، خودگردانی و عملکرد مختل^۳، محدودیت مختل^۴، هدایت شدن توسط دیگران^۵ و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری^۶ دسته‌بندی کرد.

در این پژوهش، پنج طرحواره، محرومیت هیجانی^۷، رها شدگی^۸، استحقاق^۹، اطاعت^{۱۰}، بازداری هیجانی^{۱۱} در نظر گرفته شد. طرحواره محرومیت هیجانی مربوط به حوزه طرد و بریدگی است. افرادی که در این حوزه طرحواره دارند فاقد این توانایی هستند که دل‌بستگی ایمن و رضایت‌مندی با سایرین ایجاد کنند و باور آن‌ها این است که درخواست آنان به پایداری، امنیت، مهربانی، عشق و تعلق خاطر برآورده نخواهد شد. خانواده‌های آن‌ها اکثراً ناپایداری، بدرفتار، خشک و بی‌احساس، طردکننده یا گوشه‌گیر بودند. محرومیت هیجانی از شایع‌ترین طرحواره‌های مربوط به این حوزه و شامل محرومیت محبت^{۱۲} (عدم توجه، همراهی یا عطوفت)، محرومیت همدلی^{۱۳} (درک نشدن، فقدان توجه به احساسات شخص، فقدان خود افشایی یا درمیان گذاشتن احساسات با دیگران) و محرومیت از حمایت^{۱۴} (پشتوانه نداشتن و منبع قدرت، جهت‌دهی یا راهنمایی نشدن از سمت اطرافیان) است (فدوی‌نیا و خیاطان، ۱۴۰۰). طرحواره رها شدگی، طرحواره‌ای دیگر در حوزه طرد و بریدگی است و به معنی بی‌اعتمادی فرد برای دریافت حمایت و برقراری پیوند است و شامل این احساس است که سایر افراد مهم نمی‌توانند حمایت عاطفی تشویق یا محافظت از فرد را ادامه دهند به این دلیل که آن‌ها از لحاظ هیجانی متزلزل، غیر قابل پیش‌بینی، اعتماد ناپذیر و نامنظم‌اند. طرحواره رهاشدگی به دلیل عدم شکل‌گیری دل‌بستگی ایمن، اضطراب جدایی، دوری مادر از خانواده، واگذاری مراقبت از نوزاد به افراد دیگر و دعوا، درگیری و کشمکش بین والدین به وجود می‌آید (فتحی و همکاران، ۱۴۰۰). سیفی‌زاده آرانی و همکاران (۱۳۹۸) و پیروی و بهرامی (۱۳۹۶) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند افرادی که طرحواره محرومیت هیجانی و رهاشدگی دارند به دلیل اینکه در دوران کودکی نیازشان به عشق، امنیت و تعلق خاطر برآورده نشده در بزرگسالی در روابط خود دچار تنش و چالش می‌شوند. برجعلی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که حیطه طرد و بریدگی طرحواره‌های ناسازگار اولیه مادران موجب افزایش اضطراب فرزندان‌شان می‌شود.

از جمله طرحواره‌ی دیگر مورد بررسی در این پژوهش طرحواره استحقاق- بزرگ‌منشی است که از حیطه خودگردانی و محدودیت مختل می‌باشد و به معنی ویژگی شخص برای مستقل شدن از خانواده و کارکرد مستقل است. والدین این افراد بسیار حامی‌گر بودند و یا بندرت از آنان حمایت می‌کردند. افراط یا تفریط در حمایت از کودک منجر به بروز مشکلاتی در حوزه‌ی خودگردانی می‌شود. طرحواره استحقاق- بزرگ‌منشی معروف‌ترین طرحواره در این حوزه است و به معنی تمایل و تلاش فرد برای برتری، قدرت طلبی و به دست آوردن موقعیت ویژه و خاص است (اینانلوگنجی و همکاران، ۱۳۹۷). نتایج پژوهشی سوجتا و استرزلکی (۲۰۲۳) و زونویلن و هیلدبرند^{۱۵} (۲۰۱۸) نشان می‌دهد والدینی که این طرحواره را دارند، نیازهای کودکشان به امنیت، ثبات، دیده‌شدن و پذیرفته‌شدن برآورده نمی‌شود و فرزندان این والدین محیط پر تنشی را تجربه می‌کنند.

طرحواره اطاعت مربوط به حوزه دیگر جهت‌مندی و هدایت شدن توسط دیگران است که به این معنی است که فرد برای گرفتن تأیید از دیگران و تداوم رابطه عاطفی در پی برآوردن نیازهای دیگران هستند. طرحواره اطاعت به عنوان اولین طرحواره مربوط به این حوزه به دو شکل اطاعت از نیازها و اطاعت از هیجان‌ها بروز می‌کند. افرادی که این طرحواره را دارند تسلیم کنترل دیگران می‌شوند زیرا بر این باور

1 . Young

2 . Disconnection & Rejection

3 . Impaired Autonomy & Performance domain

4 . Impaired limits

5 . Other-Directedness

6 . Overrigilance & Inhibition

7 . Emotional Deprivation

8 . Abandonment

9 . Entitlement

10 . Obedience

11 . Emotional inhibition

12 . Deprivation of nurturance

13 . Deprivation of Empaty

14 . Deprivation of protection

15 . Zonnevijlle & Hildebrand

هستند اگر اطاعت نکنند تنبیه یا رها خواهند شد (صنّعی و همکاران، ۱۳۹۹). حمیدپور و اندوز (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند افرادی که طرحواره اطاعت دارند دچار افزایش خشم و رفتارهای طغیان‌گرایانه و علائم روان‌تنی می‌شوند.

طرحواره بازداری هیجانی از حوزه گوش به زنگی بیش از حد است. افرادی که در این حوزه طرحواره دارند احساسات و تکانه‌های خود انگیخته را واپس‌زنی می‌کنند. بازداری هیجانی از معروف‌ترین طرحواره‌های این حوزه است که به معنی تمایل به سرکوب هیجانات و بازداری است. بر این اساس افرادی که بازداری هیجانی دارند تمایلی به صحبت درباره هیجاناتشان ندارد و احساسات خود را کنترل می‌کنند زیرا می‌ترسند اگر هیجاناتشان را ابراز کنند نمی‌توانند آن را کنترل کنند (حمیدی هنجین و همکاران، ۱۴۰۲). زارع سلطانی و قمری (۱۳۹۵) به این نتیجه رسیدند که طرحواره بازداری هیجانی مادران با اضطراب آشکار و پنهان فرزندانشان رابطه مثبت و معناداری دارد. کشوری و همکاران (۱۳۹۹) و تیم^۱ (۲۰۱۰) نیز در پژوهش خود دریافتند که طرحواره‌های حوزه بریدگی و طرد، دیگرجهتمندی، گوش به زنگی و بازداری با کم شدن گرمی و صمیمیت مادر و اضطراب فرزندان در ارتباط است.

در باب اهمیت و ضرورت پژوهش باید گفت، بسیاری از دانش‌آموزان در مدرسه، علائم اضطرابی دارند، بالا رفتن علائم اضطرابی در دانش‌آموزان می‌تواند پیامدهای مهم و پایداری برای فرد داشته باشد که اغلب منجر به نارسایی‌های مهمی در کنشوری تحصیلی و اجتماعی می‌شود. این مسئله در نهایت منجر به اجتناب از انجام فعالیت‌های متناسب با سن می‌شوند و خطر آسیب‌ها و اختلالات روانی را به همراه دارد (حسن‌زاده اول و همکاران، ۱۳۹۹). مهمترین دلیل وجود اضطراب در کودکان مربوط به محیط و جو خانواده است. برای بررسی ریشه‌ای این علائم، لازم است خانواده که رکن اصلی آن والدین هستند، بررسی شوند. رابطه مثبت والدین با یکدیگر نشان‌دهنده رضایتمندی زناشویی است که این مسئله منجر به این می‌شود که بر روی رابطه والد با فرزند اثرگذار باشد زیرا روابط والد و فرزند نه ایستا و نه یک طرفه است، بلکه مبادله‌ای پیوسته است که در آن والدین و فرزند هر دو بر روی دیگری عمل می‌کنند. به همین ترتیب، رشد شایستگی اجتماعی در دوران کودکی بیانگر تعاملات متقابل و مداوم والدین و فرزندان است که متقابلاً بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند (چین‌یو، ۲۰۲۳). همچنین طرحواره‌های ناسازگار اولیه والدین از جمله عوامل دیگری است که باید مد نظر قرار گیرد. زیرا تجربیات نامطلوب اولیه و آسیب‌شناسی روانی، موجب می‌شود که الگوهای تفکر شناختی و حتی اختلالات روانی از والدین به فرزندان منتقل شود (آلافتار و اوزر^۲، ۲۰۲۲). جنبه نوآوری این پژوهش استفاده از دو نمونه والد و فرزند و تمرکز بر روی پنج طرحواره؛ محرومیت هیجانی، رهاشدگی، استحقاق، اطاعت و بازداری هیجانی والدین و تأثیر آن بر روی اضطراب دانش‌آموزان است. لذا هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اضطراب دانش‌آموزان براساس رضایتمندی زناشویی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه والدین بود.

روش

روش این پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پایه دوم تا ششم ناحیه ۱ و ۲ شهرستان یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ و مادرانشان بودند که تعداد آنان براساس آمار آموزش و پرورش یزد ۸۲۵۰۰ نفر بود که براساس جدول مورگان ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی انتخاب شدند. معیارهای ورود در این پژوهش، اشتغال به تحصیل در مقطع ابتدایی پایه دوم تا ششم، داشتن علائم اضطرابی و رضایت کامل در شرکت در پژوهش بود و معیار خروج عدم رضایت برای شرکت در پژوهش و عدم پاسخ‌گویی به بیش از ۵ در صد سوالات پرسشنامه بود. ملاحظات اخلاقی این پژوهش شامل، اختیاری بودن در مشارکت و تکمیل پرسشنامه‌ها، اصل رازداری و محرمانه نگه‌داشتن اطلاعات دانش‌آموزان بود. سپس دانش‌آموزان پرسشنامه اضطراب اسپنس و مادرانشان پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ و طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و آزمون همبستگی و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ابزار سنجش

پرسشنامه اضطراب کودکان اسپنس^۳ (SCAS): این پرسشنامه توسط اسپنس و همکاران (۲۰۰۳) ساخته شد که به سنجش اضطراب در سنین ۸ تا ۱۵ سال می‌پردازد و دارای شش مؤلفه؛ هراس و ترس از فضای باز، اضطراب جدایی، ترس از آسیب فیزیکی،

1. Thimm

2. Alaftar & Uzer

3. Spence Children Anxiety Scale (SCAS)

ترس اجتماعی، وسواس فکری عملی و اضطراب عمومی است. این پرسشنامه دارای ۴۵ سوال است که ۳۸ سوال آن نمره گذاری می شود و جواب هر سوال به صورت لیکرت چهار درجه ای از هرگز تا همیشه می باشد. اسپنس و همکاران (۲۰۰۳) پایایی این مقیاس را با آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش کردند. دایرکتر و سرین^۱ (۲۰۱۷) به منظور بررسی روایی از تحلیل عامل اکتشافی استفاده کردند به همین ترتیب، با بررسی رابطه بین نمرات اضطراب کل و نمرات مقیاس اضطراب حالت- صفت اسپیلبرگر (STAI)، مشاهده شد که بین مقیاس اضطراب حالت- صفت اسپیلبرگر (STAI) و اسپنس رابطه متوسط و معنی داری (۲۰/۱۳۹، $P < ۰/۰۰۱$) وجود دارد. فتحی آشتیانی (۱۳۸۸) جهت احراز روایی این پرسشنامه، از روایی همگرا با مقیاس تجدید نظر شده مانیفست کودکان، استفاده کرد که دارای همبستگی ۰/۷۱: ۲۰ و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش ضرغامی و همکاران (۱۳۹۴) ۰/۸۴ به دست آمد. آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۱ بود.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۲ (ENRICH): این پرسشنامه توسط اولسون و همکاران (۱۹۸۹) تدوین گردید. نسخه اصلی این پرسشنامه ۱۱۵ سوال دارد که شامل ۱۲ خرده مقیاس است. اما سلیمانی (۱۳۷۳) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر تفکرات غیر منطقی براساس رویکرد شناختی بر نارضایتی زناشویی» فرم کوتاهی از این پرسشنامه را تهیه کرد که دارای ۴۷ سوال و ۹ خرده مقیاس؛ موضوعات شخصیتی، رابطه زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، اقوام و دوستان و جهت گیری مذهبی بود. شیوه نمره گذاری این پرسشنامه براساس لیکرت ۵ درجه ای از کاملاً موافقم (نمره: ۵) تا کاملاً مخالفم (نمره: ۱) است. دامنه امتیازات این پرسشنامه بین ۴۷ تا ۱۴۷ است. نمره بین ۴۷ تا ۹۴ نشان دهنده رضایت زناشویی پایین، نمره ۹۴ تا ۱۴۱، رضایت زناشویی متوسط و نمره بالاتر از ۱۴۱ نشان دهنده رضایت زناشویی بالا است. این پرسشنامه توسط فاووز^۳ و السون (۱۹۸۹) بر روی ۲۵۵۰۱ زوج انجام شد که روایی محتوایی ۰/۷۳ و آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد. در ایران عرب علی دوستی و همکاران (۱۳۹۴) به منظور بررسی روایی همگرا از پرسشنامه رضایت زناشویی کانزاس^۴ (۱۹۸۶) و پرسشنامه کوتاه شده ده سوالی انریچ (۱۹۹۳) استفاده کردند که همبستگی ۰/۸۲ و ۰/۳۲ به دست آمد و پایایی آن را از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۷۴ به دست آوردند. آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه یانگ^۵ (YSQ-SF): این پرسشنامه توسط یانگ (۱۹۸۸) ساخته شد که فرم بلند آن دارای ۲۰۵ سوال است. در این پژوهش از فرم کوتاه ۷۵ سوالی که دارای طیف لیکرت ۶ درجه ای (کاملاً غلط تا کاملاً درست) است، استفاده گردید که یانگ آن را از روی فرم بلند ساخته است و دارای ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه شامل؛ طرحواره های محرومیت هیجانی، رهاشدگی/ بی ثباتی، بی اعتمادی/ بدرفتاری، انزوای اجتماعی/ بیگانگی، نقص/ شرم، شکست، وابستگی/ بی کفایتی، آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری، گرفتاری/ خویشتن تحول یافته، اطاعت، ایثارگری، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه، استحقاق/ بزرگ منشی و خویشتن داری/ خودانضباطی ناکافی است. به دلیل تعداد زیاد سوالات و احتمال عدم پاسخگویی افراد نمونه در این پژوهش ۵ طرحواره؛ محرومیت هیجانی (سوالات: ۱ تا ۵)، رها شدگی/ بی ثباتی (سوالات: ۶ تا ۱۰)، اطاعت (سوالات: ۴۶ تا ۵۰)، بازداری هیجانی (سوالات: ۵۶ تا ۶۰) و استحقاق/ بزرگ منشی (سوالات: ۶۶ تا ۷۰) مورد بررسی قرار گرفت. شیوه نمره گذاری این پرسشنامه براساس لیکرت ۶ درجه ای از کاملاً غلط (نمره: ۱) تا کاملاً درست (نمره: ۶) است. هر طرحواره شامل ۵ سوال است و نمره بالا در یک خرده مقیاس معین احتمال وجود یک طرحواره غیرانطباقی را برای آن فرد دارد. این پرسشنامه با پرسشنامه پریشانی روانشناختی کسلر و همکاران (۲۰۰۲) همبستگی بالایی دارد که نتایج آن به ترتیب $r = ۰/۴۵$ و $r = ۰/۵۶$ بود (پیلکینگتون^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ در پژوهش بچ^۷ و همکاران (۲۰۱۸) ۰/۹۶ بود. روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه نگرش های ناکارآمد در پژوهش غیائی (۱۳۸۸) ۰/۶۵ گزارش شد و همچنین آلفای کرونباخ آن در پژوهش قهرمانی و همکاران (۱۴۰۱) ۰/۹۲ بود. آلفای کرونباخ برای طرحواره های محرومیت هیجانی، رها شدگی/ بی ثباتی، اطاعت، بازداری هیجانی و استحقاق/ بزرگ منشی به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۷۸، ۰/۷۳ و ۰/۸۶ و ۰/۷۵ به دست آمد.

1. Direktor & Serin

2. The Enrich Marital Satisfaction scale(ENRICH)

3. Fowers

4. Kansas

5. Young Schema Questionnaire Short Form (YSQ SF)

6. Pilkington

7. Bach

یافته‌ها

در پژوهش حاضر تعداد ۳۸۴ نفر از دانش‌آموزان پایه دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم ابتدایی شرکت داشتند که از این تعداد ۱۵/۲ درصد پایه دوم، ۱۷/۳ درصد پایه سوم، ۲۰/۳ درصد پایه چهارم و ۲۲/۴ درصد پایه پنجم و ۲۴/۸ درصد پایه ششم بودند. میانگین سنی دانش‌آموزان برابر ۱۰ و با انحراف استاندارد ۲/۳۸ بود. میانگین سنی مادران ۳۵/۴۳ با انحراف استاندارد ۶/۳۳ بود. از این تعداد ۶/۵ درصد زیردیپلم، ۲۳/۲ درصد دیپلم، ۲۰/۱ درصد فوق دیپلم، ۴۳/۵ درصد لیسانس و ۶/۸ درصد فوق لیسانس بودند. جدول ۱ ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- اضطراب	۱						
۲- رضایت زناشویی	-۰/۸۲**	۱					
۳- رهاشدگی	۰/۸۰**	-۰/۲۰*	۱				
۴- محرومیت عاطفی	۰/۶۶**	-۰/۳۵*	-۰/۳۰*	۱			
۵- بازداري هیجانی	۰/۶۸**	-۰/۱۰	-۰/۱۱	-۰/۱۰	۱		
۶- استحقاق	۰/۷۶**	-۰/۲۱*	-۰/۰۸	-۰/۱۶	-۰/۲۱*	۱	
۷- اطاعت	۰/۸۱**	-۰/۱۱	-۰/۰۹	-۰/۱۱	-۰/۱۳	-۰/۱۱	۱
میانگین	۳۹/۶۴	۵۷/۶۴	۳۰/۹۴	۱۹/۱۸	۲۰/۲۵	۲۲/۱۲	۱۸/۲۳
انحراف معیار	۹/۱۵	۱۷/۱۵	۹/۸۸	۵/۵۶	۶/۴۲	۷/۲۵	۴/۵۲
کجی	۰/۷۳	-۱/۳۰	-۰/۱۵	-۰/۱۶	-۰/۱۳	-۱/۲۲	-۰/۸۰
کشیدگی	۰/۱۳	۰/۸۵	-۰/۵۵	-۰/۴۰	-۰/۲۹	۱/۶۲	۰/۲۸
P < ۰/۰۵ ** P < ۰/۰۱							

همانگونه که در جدول (۱) مشاهده می‌شود بین اضطراب با رضایت زناشویی ($r = -0/82$) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به طوری که با کاهش یافتن اضطراب میزان رضایت زناشویی، افزایش پیدا می‌کند. همچنین بین اضطراب با طرحواره ناسازگار رهاشدگی ($r = 0/80$)، محرومیت هیجانی ($r = 0/66$)، بازداري هیجانی ($r = 0/68$)، استحقاق ($r = 0/76$)، اطاعت ($r = 0/81$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به طوری که با افزایش یافتن میزان هر یک از این متغیرها، میزان اضطراب نیز افزایش پیدا می‌کند.

برای تعیین سهم متغیرهای مورد بررسی از روش تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. در ابتدا به بررسی نتایج پیش‌فرض‌ها پرداخته شد. جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کجی و کشیدگی استفاده شد. از آنجا که میزان کجی و کشیدگی داده‌ها در صورت بودن در رنج +۲ و -۲ مطلوب است، نتایج نشان داد که توزیع متغیرهای پژوهش در بین آزمودنی‌ها نرمال است. همینطور نتایج آزمون دوربین - واتسون نشان داد که میزان آن برابر با (۲/۲۶) بود که حاکی از نرمال بودن داده‌ها دارد. به منظور استقلال خطاها از آماره دوربین - واتسون ($DW = 2/26$) استفاده شد که نتایج نشان از برقراری این مفروضه بود. همچنین مفروضه هم‌خطی چندگانه با استفاده از آماره‌های تلرانس و عامل تورم واریانس مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد هیچ کدام از مقادیر تلرانس بالاتر از ۱ و هیچ‌کدام از مقادیر تورم واریانس بالاتر از ۱۰ نبوده که نشان از برقراری این مفروضه است ($Tolerance < 0/90$ و $VIF < 2/50$). در نتیجه امکان استفاده از رگرسیون پذیرفته می‌شود و جدول (۲) خلاصه مدل و نتایج رگرسیون چندگانه را نشان می‌دهد.

جدول ۲- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی اضطراب بر اساس رضایت زناشویی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه

متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		مقدار p	R	R ²	F
	برآورد اثر	خطای برآورد	معیار	برآورد شده				
مقدار ثابت	۵/۶۰	۱/۲۲			۰/۰۰۱			
رها شدگی	۱/۱۴	۰/۰۹	۰/۳۰		۱۳/۱۶	۰/۰۰۱		

محروریت هیجانی	۰/۷۵	۰/۰۹	۰/۱۹	۸/۷۷	۰/۰۰۱
بازداری هیجانی	۰/۸۶	۰/۰۸	۰/۲۳	۱۰/۹۲	۰/۰۰۱
استحقاق	۰/۸۱	۰/۰۹	۰/۲۲	۹/۵۴	۰/۰۰۱
اطاعت	۰/۹۰	۰/۰۸	۰/۲۸	۱۱/۶۸	۰/۰۰۱
رضایت زناشویی	-۸/۱۴	۱/۰۱	-۲/۰۳	-۸/۰۸	۰/۰۰۱

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که در متغیر طرحواره های ناسازگار اولیه رهاشدگی ($B = ۰/۳۰$; $P = ۰/۰۰۱$)، محرومیت هیجانی ($B = ۰/۱۹$; $P = ۰/۰۰۱$)، بازداری هیجانی ($B = ۰/۲۳$; $P = ۰/۰۰۱$)، استحقاق ($B = ۰/۲۲$; $P = ۰/۰۰۱$)، اطاعت ($B = ۰/۲۸$; $P = ۰/۰۰۱$)، به طور مثبت و معنادار قادر به پیش بینی اضطراب بودند و رضایت زناشویی ($B = -۲/۰۳$; $P = ۰/۰۰۱$)، به طور منفی قادر به پیش بینی اضطراب بود. همچنین ترکیب تمامی متغیرها با یکدیگر ۹۰/۷ درصد اضطراب را پیش بینی کردند.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر پیش بینی اضطراب دانش آموزان بر اساس رضایتمندی زناشویی و طرحواره های ناسازگار اولیه والدین بود. یافته های پژوهشی نشان داد که رضایت زناشویی والدین، اضطراب دانش آموزان را پیش بینی می کند. این یافته ها با نتایج جین یو (۲۰۲۳)، کمالی تبریزی و همکاران (۱۴۰۲) و انفیل و همکاران (۲۰۲۱) همسو بود. در تبیین این یافته باید بیان کرد، زوجینی که از ازدواج خود راضی هستند ممکن است محیط خود را به گونه ای شکل دهند که رضایت زناشویی بیشتری ایجاد کند، که این به نوبه خود باعث می شود که هم خود و هم شریکشان به مرور زمان از ازدواج خود رضایت بیشتری داشته باشند. بنابراین، زمانی که زوجین رضایت زناشویی بالاتری دارند، گرم و صمیمانه با هم رفتار می کنند که این مسئله بر روی فرزندپروری آنان اثر گذاشته و محیط امنی برای رشد کودک فراهم می شود و شایستگی های اجتماعی در فرزندان افزایش می یابد (جین یو، ۲۰۲۳).

با توجه به اینکه در این پژوهش پنج طرحواره محرومیت هیجانی، رهاشدگی، اطاعت، استحقاق-بزرگ منشی، بازداری هیجانی در نظر گرفته شد. نتایج نشان داد که طرحواره های محرومیت هیجانی و رها شدگی والدین که مربوط به حوزه طرد و بریدگی است، اضطراب دانش آموزان را پیش بینی می کند. این یافته با نتایج پژوهش سیفی زاده آرانی و همکاران (۱۳۹۸)، هادی و همکاران (۱۳۹۶) و برجعلی و همکاران (۱۳۹۶) همسو بود. در تبیین این یافته باید بیان کرد، افرادی که طرحواره های حوزه بریدگی و طرد دارند به دلیل اینکه نیاز آنان به ثبات، امنیت و عشق تأمین نشده است در بزرگسالی در روابط خود دچار مشکل می شوند و از روابط میان فردی نزدیک اجتناب می کنند (برجعلی و همکاران، ۱۳۹۶). مادرانی که طرحواره محرومیت هیجانی دارند به دلیل عدم تجربه حمایت های عاطفی، همدلی و محبت از طریق والدین خود نمی توانند نیاز به پیوند و پذیرش نسبت به فرزندان خود داشته باشند. علاوه بر این مادرانی که طرحواره رهاشدگی دارند به دلیل اینکه دلبستگی ایمن در آنان شکل نگرفته است و تجربه رها شدن از طرف والدین در سنین رشد را تجربه کرده اند، اضطراب را به فرزندان خود انتقال می دهند (آلفتار و اوزر، ۲۰۲۲).

طرحواره اطاعت والدین پیش بینی کننده اضطراب دانش آموزان است. این یافته با نتایج پژوهش کشوری و همکاران (۱۳۹۹)، حمیدپور و اندوز (۱۳۹۸) و تیم (۲۰۱۰) همسو است. در تبیین این یافته می توان بیان کرد که افرادی که طرحواره اطاعت به دلیل اینکه تسلیم خواسته دیگران هستند، به دلیل ترس از رها شدن یا تنبیه شدن دچار تنش و اضطراب درونی می شوند. زمانی که مادران، دارای طرحواره اطاعت باشند با بروز رفتارهای طغیان گرایانه، تنش و اضطرابی که به دلیل اطاعت از فرامین دیگران دچار شده اند را به فرزندان خود انتقال می دهند (حمیدپور و اندوز، ۱۳۹۸).

نتایج پژوهشی نشان می دهد که طرحواره استحقاق/ بزرگ منشی والدین پیش بینی کننده اضطراب دانش آموزان است. این یافته با نتایج پژوهش سوچتا و استرزلکی (۲۰۲۳) و زونوایلن و هیلدبرند (۲۰۱۸) همسو بود. در تبیین این یافته می توان بیان کرد که والدینی که طرحواره های استحقاق/ بزرگ منشی دارند ممکن است در قبول مسئولیت کودک دچار مشکل شوند، محیطی آشفته و غیرقابل پیش بینی ایجاد کنند، خودمحوری، خودخواهی و پرخاشگری نشان دهند. در نتیجه، نیازهای کودک به امنیت، ثبات، قابل پیش بینی بودن و قابل

درک بودن محیط اطراف و همچنین تمایل به در نظر گرفتن، دیده شدن و پذیرفته شدن، نمی‌تواند به اندازه کافی برآورده شود (زونایلن و هیلدبرند، ۲۰۱۸).

طرحواره بازداری هیجانی والدین پیش‌بینی‌کننده اضطراب دانش‌آموزان است. این یافته با نتایج پژوهش کشوری و همکاران (۱۳۹۹)، زارع سلطانی و قمری (۱۳۹۵) و تیم (۲۰۱۰) همسو است. مادرانی که دارای طرحواره‌ی بازداری هیجانی هستند براساس قوانین خشک و انعطاف‌ناپذیری که از کودکی آموخته‌اند با فرزندان خود رفتار می‌کنند و به عقلانی رفتار کردن بدون توجه به هیجانات خود تأکید دارند و به ابراز عقیده، روابط صمیمی و بیان احساسات فرزندان توجهی نمی‌کنند. مادران دارای طرحواره بازداری هیجانی محیط ناایمن و پر استرس برای فرزندان فراهم می‌کنند و فرزندان این مادران در موقعیت‌های پر استرس، بیشتر از پیش دچار اضطراب می‌شوند (زارع سلطانی و قمری، ۱۳۹۵).

به طور کلی نتایج نشان می‌دهد، زمانی که مادر طرحواره‌های ناسازگار اولیه دارد به دلیل تجربیات نامطلوب دوران کودکی که داشته مانند بدرفتاری و برطرف نشدن نیازهای اصلی می‌تواند آن را به فرزندان خود انتقال دهد. این نتایج با پژوهش آلفاتر و اوزر (۲۰۲۲) همسو و با پژوهش غمخوار و همکاران (۲۰۱۴) ناهمسو است آنان به این نتیجه رسیدند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه مادر به طور کلی پیش‌بینی کننده ضعیف علائم اضطرابی کودک است.

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که متغیرهای پژوهش ۹۰/۷ درصد اضطراب دانش‌آموزان را پیش‌بینی کردند. یافته‌های این پژوهش اطلاعات مهمی هم برای والدین و هم برای مشاوران، روانشناسان و مسئولین مدرسه دارد. توجه به جنبه‌های کاربردی پژوهش نیز از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در این راستا مشاوران مدرسه با آگاه‌سازی والدین از تأثیر رضایت زناشویی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه‌شان بر اضطراب دانش‌آموزان سعی کنند با بهبود رابطه خود با همسرشان و خودشناسی و طرحواره‌درمانی، محیط ایمن‌تری را برای فرزندان‌شان فراهم کنند. از جمله محدودیت‌های این پژوهش استفاده از پرسشنامه بود لذا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی علاوه بر پرسشنامه از مصاحبه هم استفاده شود. اجرای این پژوهش تنها بر روی دانش‌آموزان پایه دوم تا ششم مقطع ابتدایی شهرستان یزد بود که نمی‌توان آن را با توجه به تفاوت‌های فرهنگی اجتماعی به کل کشور تعمیم داد. بنابراین پیشنهاد می‌شود این پژوهش بر روی قومیت‌های دیگر نیز اجرا شود. همچنین باید دانش‌آموزانی که علائم اضطرابی دارند، شناسایی شوند زیرا این مسئله بر روی موفقیت تحصیلی آنان اثرگذار است. کارگاه‌هایی آموزشی ذهن‌آگاهی و تن‌آگاهی به منظور کاهش علائم اضطرابی و کارگاه‌های مهارت‌های مدیریت استرس در مدارس اجرا شود. با توجه به نقش والدین بر روی علائم اضطرابی فرزندان، کارگاه‌های طرحواره درمانی و بهبود رضایت زناشویی در مدارس اجرا گردد.

منابع

- احمدوند قلعه نو، م.، و علیزاده اصلی، ا. (۱۴۰۰). تأثیر واقعیت مجازی بر کاهش میزان اضطراب کودکان دبستانی، *مجله پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات*، ۲(۱۷)، ۵۶-۸۳.
<https://ensani.ir/file/download/article/1612091520-10230-17-6.pdf>
- اینانلوگنجی، س.، منیرپور، ن.، و زرغامی حاجبی، م. (۱۳۹۷). مدل سازگاری زناشویی براساس سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی طرحواره حوزه طرد/بریدگی و راهبردهای مقابله‌ای، *نشریه مطالعات ناتوانی*، ۸(۴۷)، ۱-۸. URL: <http://jdisabilstud.org/article-1-1168-fa.html>
- برجعلی، م.، مدببگی، ز.، و گلشنی، ف. (۱۳۹۶). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دلبستگی مادران با اختلالات اضطرابی دانش‌آموزان، *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۱۴(۲)، ۳۱-۴۸. URL: <http://qjfr.ir/article-1-301-fa.html>
- پیروی، م.، و بهرامی، ه. (۱۳۹۶). بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری زناشویی در دانشجویان متأهل واحد علوم تحقیقات تهران، *نشریه: رویش روانشناسی*، ۱(۱)، ۱۵۸-۱۳۱. URL: <http://frooyesh.ir/article-1-331-fa.html>
- حسن‌زاده اول، م.، مشهدی، ع.، بیگدلی، ا.، و یزدی، س. (۱۳۹۹). شیوع اختلال‌های اضطرابی در کودکان پایه اول دبستان شهر ملایر و ارتباط آن با نارسانظم‌جویی هیجانی، *مجله علمی پژوهان*، ۱۸(۳)، ۵۳-۶۰. <https://doi.org/10.29252/psj.18.3.53>
- حمیدی هاشجین، ز.، پیمانی، ج.، و کراسکیان موحمباری، آ. (۱۴۰۲). نقش تاب‌آوری و بازداری هیجانی در بهبایی روانی نوجوانان دختر بی‌سرپرست، *فصلنامه سبک زندگی/اسلامی با محوریت سلامت*، ۷(۲)، ۳۴۱-۳۳۶. https://www.islamiilife.com/article_184604.html
- زارع سلطانی، ا.، و قمری، م. (۱۳۹۵). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه مادران با اضطراب آشکار و پنهان دانش‌آموزان دختر ابتدایی، *فصلنامه زن و مطالعات خانواده*، ۹(۳۳)، ۶۲-۳۳. <https://sanad.iau.ir/Journal/jwsf/Article/955022>

سیفی‌زاده آرانی، ح.، زارعی محمودآبادی، ح.، و بخشایش، ع. (۱۳۹۸). رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی با واسطه گری ترس از صمیمت در متاهلین، خانواده پژوهی. ۱۵ (۶۰)، ۴۸۶-۴۶۷. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97783.html

صنعی، س.، بنکداری، ن.، و شایگان منش، ز. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش زبان بدن بر طرحواره های اطاعت و بازداری هیجانی دانشجویان، مجله بین المللی پژوهش ملل. ۵ (۵۵)، ۱۴۲-۱۶۰. <https://ensani.ir/file/download/article/1607421734-10056-56-7.pdf>

ضرغامی، ف.، حیدری نسب، ل.، شعیری، م.، و شهرپور، ز. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی درمان شناختی رفتاری مبتنی بر برنامه "Coping Cat" در کاهش اضطراب کودکان ۸-۱۰ ساله مبتلا به اضطراب، فصلنامه مطالعات روانشناختی بالینی. ۱۹ (۵)، ۲۰۲-۱۸۴.

https://jcps.atu.ac.ir/article_1514.html?lang=en

عرب علیدوستی، ع.، نخعی، ن.، و خانجانی، ن. (۱۳۸۴). پایایی و روایی پرسشنامه های رضایت زناشویی کانزاس و انریچ کوتاه شده به زبان فارسی، نشریه بهداشت و توسعه. ۴ (۲)، ۱۶۸-۱۵۸. https://jhad.kmu.ac.ir/article_91375_6741ab3b21dfed36ea62dbc37e513806.pdf

غیاثی، م.، مولوی، ح.، نشاط دوست، م.، و صلواتی، م. (۱۳۸۸). بررسی ساختار عاملی پرسشنامه طرحواره ی یانگ (نسخه سوم فرم کوتاه) در شهر تهران، مجله دستاوردهای روانشناختی. ۴ (۱)، ۹۴-۱۱۸. https://psychac.scu.ac.ir/article_11692.html

فتحی آشتیانی، ع. (۱۳۸۸). آزمون های روانشناختی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان، انتشارات بعثت.

فتحی، ک.، شیرمردی، س.، ماهار، ز.، و کرای، ا. (۱۴۰۰). پیش بینی اضطراب بیماری کرونا براساس طرحواره های ناسازگار رهاشدگی، آسیب پذیری نسبت به ضرر و بیماری و حمایت اجتماعی ادراک شده، مجله علوم پزشکی رازی. ۲۸ (۷)، ۲۵-۱۶. URL: <http://rjms.iums.ac.ir/article-۲۵-۱۶-۲۸-۷.html>

1-6802-fa.html

فدوی نیا، پ.، و خیاطان، ف. (۱۴۰۰). اثربخشی طرحواره درمانی بر محرومیت هیجانی، اضطراب، افسردگی و استرس در زنان مبتلا به سو هاضمه عملکردی شهر اصفهان، اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی. ۱۶ (۵۹)، ۳۴-۲۷. <https://sanad.iau.ir/Journal/jtbcp/Article/1118229>

قاسمی، ک.، الهی، ط.، و یوسفی افراشته، م. (۱۴۰۱). نقش طرحواره های ناسازگار اولیه (محرومیت هیجانی، رهاشدگی/بی ثباتی و بی اعتمادی) بد رفتاری در تعهد زناشویی با واسطه گری نقش های جنسیتی، پژوهش های روانشناسی بالینی و مشاوره. ۱۲ (۱)، ۷-۲۱.

<https://doi.org/10.22067/TPCCP.2022.75842.1266>

قهرمانی، س.، حسین زاده تقوی، م.، و ذاکری پور، غ. (۱۴۰۱). اثربخشی گروه درمانی شناختی رفتاری بر اضطراب و تعدیل طرحواره های ناسازگار اولیه در دانش آموزان دوره متوسطه، رویش روانشناسی. ۱۱ (۹)، ۱۰۴-۱۴۴. URL: <http://frooyesh.ir/article-1-4059-fa.html>

کشوری، ف.، کربلایی محمد میگوئی، ا.، رضابخش، ح.، و پاشنگ، س. (۱۳۹۹). پیش بینی اضطراب دختران نوجوان براساس طرحواره های ناسازگار اولیه مادران با میانجی گری تمایز یافتگی خود و طرحواره های ناسازگار اولیه دختران، فصلنامه پژوهش های کاربردی روانشناختی. ۱۱ (۴)، ۱۱۲-۹۲. <https://doi.org/10.22059/JAPR.2021.305503.643564>

کمالی تبریزی، پ.، ملکی پیربازاری، م.، و سبزه آرای لنگرودی، م. (۱۴۰۲). مدل علی رابطه جو عاطفی خانواده و مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی با میانجی گری حمایت اجتماعی، رویش روانشناسی. ۱۲ (۸)، ۱۷۲-۱۸۰. URL: <http://frooyesh.ir/article-1-4309-fa.html>

محقق، م.، پورمحمدرضای تجربی، م.، شهشهانی پور، س.، موللی، گ.، و واحدی، م. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش جرأت‌ورزی بر نشانه‌ها اضطراب کودکان دچار اختلال یادگیری خاص در سنین مدرسه، فصلنامه توانبخشی. ۲۲ (۴)، ۴۲۹-۴۰۸. <https://doi.org/10.32598/RJ.22.4.487.15>

میکائیلی‌منیع، ش.، و آب‌خیز، ف. (۱۳۹۹). بررسی ویژگی های روانسنجی سنجه ی اضطراب کودکان و نوجوانان بر اساس DSM-5، نشریه روانشناسی بالینی. ۱۲ (۴)، ۶۲-۴۹. <https://doi.org/10.22075/jco.2021.20605.1899>

ویشار، م.، کلوسکو، ژ.، و یانگ، ج. طرحواره درمانی (راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی)، ترجمه: حمید پور، ح و اندوز، ز. (۱۳۹۸). ناشران: ارجمند، نسل فردا.

Alaftar, I. & Uzer, T. (2022). Understanding intergenerational transmission of early maladaptive schemas from a memory perspective: Moderating role of overgeneral memory on adverse experiences, *Child Abuse & Neglect*. 127, 105539. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105539>

Alijanzadeh, M., Bahrami, N., Jafari, E., Noori, M., Miri, F., Joftyar, M., Griffiths, M., & Alimoradi, Z. (2023). Iranian women's attitude toward childbearing and its' association with generalized trust, social support, marital satisfaction and governmental childbearing incentives, *Journal of Naional Library of Medicine*. 9(5), 16162. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e16162>

Bach, B., Lockwood, G., & Young, J. E. (2018). A new look at the schema therapy model: organization and role of early maladaptive schemas. *Cognitive behaviour therapy*, 47(4), 328-349. <https://doi.org/10.1080/16506073.2017.141056>

Direktor, C. & Serin, N. (2017). Psychometric Properties of Spence Children's Anxiety Scale (SCAS), *EURASIA J Math Sci Tech Ed*. 13(10):6725-6736. <https://doi.org/10.12973/ejmste/78194>

Carter, S., Andersen, C., Abawi, L-A. (2023). In Sync: Inclusive school communities supporting students with anxiety, *Heliyon*, 9, e16447. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e16447>

Predicting Students' Anxiety Based on Marital Satisfaction and Parents' Early Maladaptive Schemas

- Enfeal, N., Omidvar, B., Mohammad, Z. (2021). Predicting borderline personality traits based on childhood trauma and family emotional climate in drug addicts. *Journal of Scientific Researchers*. 19(3), 11 -1. <https://doi.org/10.52547/psj.19.3.1>
- Fowers BJ, Oslan DM. (1986). Predicting marital success with prepare: a predictive validity study. *J Marital Fam Ther*. 12(4): 403-13. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1986.tb00673.x>
- Ghamkhar Fard, Z., Schneider, S., Hudson, J.L., Habibi, M., Pooravari, M., & Hiji Heidari, Z. (2014). Early maladaptive schemas as predictors of child anxiety: The role of child and mother schemas. *International Journal of Applied Behavioral Sciences*, 1(2) 9 -18. <https://doi.org/10.22037/ijabs.v1i2.7564>
- JinYu, J. (2023). Marital Satisfaction And parental warmth in predicting children's peer social competence, *Journal of Applied Developmental Psychology*. 85, 101499. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101499>
- McLellan, L., Woon. S., Hudson, J., Lyneham, H., Karin, E., & Rapee, R. (2024). Treating child anxiety using family-based internet delivered cognitive behavior therapy with brief therapist guidance: A randomized controlled trial, *Journal of Anxiety Disorders*. 101, 102802. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2023.102802>
- Pilkington, P. D., Bishop, A., & Younan, R. (2021). Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 28(3), 569-584. <https://doi.org/10.1002/cpp.2533>
- Sójtá, K. & Strzelecki, D. (2023). Early Maladaptive Schemas and Their Impact on Parenting: Do Dysfunctional Schemas Pass Generationally?—A Systematic Review, *Journal of Naional Library of Medicine*. 12(4), 1263. <https://doi.org/10.3390/jcm12041263>
- Spence, S. H., Barrett, P. M., & Turner, C. M. (2003). Psychometric properties of the Spence Children's Anxiety Scale with young adolescents. *Journal of Anxiety Disorders*. 17, 605–625. [https://doi.org/10.1016/S0887-6185\(02\)00236-0](https://doi.org/10.1016/S0887-6185(02)00236-0)
- Thimm, J. C. (2010). Mediation of early maladaptive schemas between perceptions of parental rearing style and personality disorder symptoms, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 41, 52-59. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2009.10.001>
- Vieira, C., Kuss, D., & Griffiths, M. (2023). Early maladaptive schemas and behavioral addictions: A systematic literature review, *Clin Psychol Rev*. 105, 102340. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2023.102340.appdev>
- Zhang, CH. & Liang, Y. (2023). The Impact of Education Level on Marital Satisfaction: Evidence from China, *SocialSciences & Humanities*. Zhang, Cheng and Liang, Yanan, The Impact of Education Level on Marital Satisfaction: Evidence from China. Available at SSRN. 7(1):100487. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.1000487>
- Zonnevrijle M., Hildebrand M. (2018). Like parent, like child? Exploring the association between early maladaptive schemas of adolescents involved with Child Protective Services and their parents. *Child Fam*. 24, 190–200. <https://doi.org/10.1111/cfs.12602>